

معادلات ساختاری ارتباط بین رشد دارایی‌ها، تداوم سود، مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری با تقسیم سود و ارزش شرکت

عبدالرسول رحمانیان کوشکی^۱
حسین طاهری^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۲

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی ارتباط میان رشد دارایی‌ها، تداوم سود، مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری با تقسیم سود و ارزش شرکت در میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نمونه آماری پژوهش شامل ۱۱۳ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ است. برای تجزیه و تحلیل آماری از مدل سازی معادلات ساختاری (SEM) بر اساس حداقل مربعات جزئی (PLS) استفاده شده است. یافته‌های این مطالعه نشان داد که رشد دارایی‌ها، تداوم سود، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و مدیریت سود بر سود تقسیمی تاثیرگذار است. همچنین بین مدیریت سود و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد. نهایتاً سود تقسیم شده، رشد دارایی‌ها و تداوم سود بر ارزش شرکت تاثیرگذار است. هنگامی که سرمایه‌گذاران، ارزش شرکت را بر حسب داده‌های حسابداری مشخص می‌کنند، لازم است تا میزان رشد دارایی‌ها را مدنظر قرار بدهند. هنگامی که شرکت از دید مقدار وجوه نقد در دسترس تنگنایی ندارد، مدیر از جهت تخصیص منابع میان فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تقسیم سود با ماضی جدی مواجه نیست. رشد دارایی‌ها، سبب ایجاد ارزش برای یک شرکت می‌گردد. مدیران اکثراً به تداوم سود اقدام می‌نمایند؛ چون مبلغ سود و نوسان آن از منظور سهامداران شرکت اهمیت دارد و بر ارزش شرکت موثر است. استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری و در پیش گرفتن سیاست‌های بدھی و تقسیم سود مطلوب، که از جمله ابزارهای تصمیمات مالی محسوب می‌شوند، می‌تواند موجب بهبود جایگاه شرکت گردد.

واژه‌های کلیدی: سود تقسیمی، ارزش شرکت، رشد دارایی‌ها، تداوم سود، فرصت‌های سرمایه‌گذاری.

طبقه بندی JEL : M41, M21, G32, E22

۱ گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، abr.rahamanian@pnu.ac.ir

۲ گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران taherihossein830@gmail.com

۱- مقدمه

ارزش شرکت، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های ارزیابی واحدهای اقتصادی به ویژه شرکت‌های سهامی به شمار می‌آید و بازار سرمایه نیز عملکرد شرکت‌های سهامی را با استفاده از معیار ارزش شرکت ارزیابی می‌کند. اگر جذابیت ارزش یک شرکت پذیرفته شود، سرمایه گذاران به سرمایه گذاری در آن علاقمند خواهند شد چرا که ارزش یک شرکت در قیمت سهام منعکس می‌شود، از این‌رو، رونق سهام یک شرکت را می‌توان ناشی از ارزش واحد اقتصادی دانست، ارزش بالای یک شرکت، برای سهامداران شرکت، سطح رفاه بالاتری را به ارمنان می‌آورد، بدین ترتیب، شرکت‌ها برای جذب سرمایه گذاران باید ارزش خود را جذاب نگه دارند. اگر ارزش شرکت کاهش بابد، اعتقاد سرمایه گذاران به شرکت نیز کاهش می‌یابد که ممکن است تداوم فعالیت شرکت را با خطر مواجه کند (دارماوان و همکاران^۱، ۲۰۱۹). سازمان‌ها مأموریت‌ها و اهداف متفاوتی دارند که عمدها در استراتژی‌های آنها قابل مشاهده است. برخی از اهداف اصلی اندازه، رشد دارایی، سود آوری و ارزش شرکت هستند. یک بحث طولانی وجود دارد که کدام عامل، اندازه یا رشد، منبع اصلی افزایش سودآوری است. تحقیقات زیادی برای نتیجه‌گیری این بحث انجام شده است. تا آنجا که به رشد مربوط می‌شود، عامل بسیار مهمی برای موفقیت کسب و کار است، بیشتر از آن به منبع تکامل و توسعه اقتصاد یک کشور تبدیل می‌شود. به گفته ویجاکامار و دیوی (۲۰۱۱) رشد یک فرآیند مداوم، منظم و سازمان یافته تلقی می‌شود و سودآوری تاثیر زیادی بر آن دارد. افزایش رشد مستلزم برسی مدیریت سود، سرمایه گذاری و ارزش شرکت است و تحقق این عوامل به زمان زیادی نیاز دارد. از دیگر معیارهای رشد می‌توان به رشد دارایی، تداوم سود اشاره کرد. از نرخ رشد دارایی برای این منظور استفاده می‌شود زیرا نرخ رشد دارایی گزارش شرکت بدون تامین مالی خارجی در رشد تجارت را ارائه می‌کند. در کنار آن، نرخ تغییر در سرمایه یک شرکت برای دارایی‌های مالی و غیر مالی قرار دارد که از طریق فعالیت تجاری در یک دوره زمانی معین حاصل می‌شود. این دارایی‌ها در تعیین ارزش شرکت مهم هستند. در دیگر زمینه‌ها و رشته‌ها رشد شرکت در کانون توجه مطالعاتی قرار گرفته اند که بحث‌های تئوری و تجربی داشته اند. این مطالعه بر رشد دارایی، تداوم سود، مدیریتی سود و فرصت‌های سرمایه گذاری با توجه به تقسیم سود و ارزش تأکید دارد. این موضوع به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که مورد مطالعه قرار گرفته مرتبط است. علی‌غم اینکه تعدادی از بررسی‌های انجام شده که به عوامل تعیین کننده ارزش معنادار از طریق ایجاد رشد شرکت در بازارهای در حال ظهور تمرکز داشته اند، ولی توجه اغلب آن مطالعات بر روی اندازه شرکت‌ها و صرفه جریب مقیاس (صرفه جوئی‌های تولید انبوه صرفه جرئی‌های مقیاس) بوده است. بر اساس نظریه کواد (۲۰۱۹) اگر بخواهیم ارزش شرکت‌ها را تعریف کنیم با توجه به اینکه به اینکه به ایدئولوژی‌های مختلفی تعلق دارند مقایسه آنها با یکدیگر کار آسانی نیست. این امر در هر صنعتی سبب به وجود آمدن مشخصه‌های متفاوتی می‌شود. با توجه به اینکه تاکنون هیچ تحقیق داخلی به بررسی ارتباط میان رشد دارایی‌ها، تداوم سود، مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه گذاری با

¹ Darmawan et al

تقسیم سود و ارزش شرکت در میان شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ، نپرداخته است؛ بنابرین انجام تحقیقی با این موضوع، لازم و ضروری می باشد.

مبانی نظری و توسعه فرضیه ها

گزارش های مالی وسیله ای برای ارتباط بین مدیریت و صاحبان یا سهامداران شرکت است. صورتهای مالی حاوی اطلاعاتی در مورد توسعه و وضعیت شرکت در یک دوره معین است. شرکت ها باید گزارش های مالی را بر اساس اصول پذیرفته شده حسابداری (GAAP)، برای به دست آوردن گزارش های مالی با کیفیت تهیه کنند. با توجه به صورتهای مالی که توسط شرکتها ارائه می شود، سرمایه گذاران می توانند تصمیم بگیرند وجهه خود را در یک شرکت سرمایه گذاری کنند یا سرمایه گذاری خود را در شرکت نسبت به قبل افزایش دهند. گزارشها مالی تهیه شده بر اساس GAAP، انعطاف پذیری را برای مدیران در انتخاب روش حسابداری مورد استفاده که یکی از روشها پیاده سازی مدیریت سود مبتنی بر تعهد در ثبت تراکنش های مالی است را فراهم می کند. حسابداری تعهدی عموماً نشانه بهتری از توانایی شرکت در ایجاد جریان نقدی سودآور، چه در حال حاضر و چه در آینده، ارائه می دهد. علاوه بر این، ثبت معاملات بر اساس اقلام تعهدی می تواند به مدیران اجازه دهد تا صورتهای مالی را برای تولید سود مورد نظر اصلاح کنند(اندرایاتی و همکاران^۱، ۲۰۲۱). نتایج تحقیق اچمد و سابکتی^۲، (۲۰۰۷)، نشان داد که سیاست تقسیم سود تجلی انجیزه مدیران برای انجام مدیریت سود با الگوی کاهش سود است. به طور منطقی گفته می شود که سیاست تقسیم سود انگیزه یک مدیر برای مدیریت سود است زیرا سیاست تقسیم سود توسط مجمع عمومی سهامداران تعیین می شود و تصمیمی از سوی مدیریت نیست، به طوری که سیاست تقسیم سود به منبع تضاد بین مدیریت به عنوان یک عامل و سهامداران به عنوان عامل اصلی دیگر تبدیل شده است(ایم و همکاران^۳، ۲۰۱۶؛ بن عامر و بن صلاح^۴، ۲۰۱۹؛ جوشی^۵، ۲۰۱۸). تئوری پرنده در دست^۶ بیان می کند که سهامداران ترجیح می دهند در حال حاضر سود سهام دریافت کنند تا اینکه منتظر افزایش سرمایه در آینده باشند. بر عکس بر اساس تئوری سود نقدی باقیمانده، مدیریت ترجیح می دهد که سود سهام را تقسیم نکند(کنون و مارتن^۷، ۲۰۰۵). تئوری سود نقدی باقیمانده نشان می دهد که وجود موجود در شرکت تا حد ممکن برای شرکت (نه سهامداران) سود فراهم می کند، به طوری که تقسیم سود به عنوان آخرین جایگزین، زمانی انجام میگیرد که ارزش فعلی خالص مثبت (NPV) برای سرمایه گذاری اضافی در آینده وجود نداشته باشد (ویدیاواتی و اندرایانی^۸، ۲۰۱۹؛ مایو و سانتا^۹، ۲۰۱۵). سرمایه گذاری اضافی باعث افزایش ارزش شرکت می شود که به نوبه خود سرمایه

^۱ Indrayati et al

^۲ Achmad & Subekti

^۳ IM et al

^۴ Ben Amar & Ben Salah

^۵ Joshi

^۶ bird-in-the-hand theory

^۷ Keown & Martin

^۸ Widyawati & Indriani

^۹ Maio & Santa

گذاران را برای سرمایه گذاری جذب می‌کند. البته برای سرمایه گذاران افزایش سرمایه گذاری باعث افزایش بازده یا سود حاصله در قالب سود سرمایه و سود سهام خواهد شد که بخشی از سودی است که به سهامداران داده می‌شود. در این صورت، مدیر باید تصمیم بگیرد که آیا سود کسب شده توسط شرکت در یک دوره به طور کامل بین سهامداران به صورت سود تقسیم می‌شود یا اینکه فقط بخشی از آن به عنوان سود تقسیم می‌شود و مابقی توسط شرکت به عنوان سود انباشته، حفظ می‌گردد. توزیع سود عمده‌تاً تحت تأثیر سرمایه گذارانی است که عموماً توزیع سود سهام بالا را ترجیح می‌دهند که منجر به سود انباشته پایین می‌شود. در شرط نامتعادل اطلاعات (اطلاعات نامتقارن)، مدیران می‌توانند از استراتژی‌هایی در سیاست تقسیم سود برای دفع مسائل نامطلوب شرکت‌ها در آینده استفاده کنند. این با نظر روز^۱ منطبق است که معتقد است سود سهام حاوی اطلاعاتی است که به عنوان شرط چشم انداز شرکت در نظر گرفته می‌شود. سود سهام می‌تواند هزینه نمایندگی سهام را کاهش دهد که ناشی از تفاوت در منافع شرکت است. تفاوت در منافع شرکت، تفاوت در منافع بین مدیران به عنوان مدیران شرکت (نمایندگان) و سهامداران به عنوان مالک است. غیرمعمول نیست که مدیریت شرکت اهداف دیگری داشته باشد که ممکن است با اهداف اصلی آن در تضاد باشد. این تفاوت منافع باعث تعارض می‌شود که معمولاً^۲ از آن به عنوان تضاد نمایندگی یاد می‌شود. این دلیل رخ می‌دهد که مدیران منافع شخصی را در اولویت قرار می‌دهند. از طرفی سهامداران منافع شخصی مدیران را دوست ندارند زیرا کاری که مدیر انجام می‌دهد هزینه شرکت را افزایش می‌دهد و باعث کاهش سود شرکت و کاهش سود سهام پرداختی به سهامداران می‌گردد. تضاد بین مالکان و مدیران (نمایندگان) باعث کاهش عملکرد یا ارزش شرکت خواهد شد (پوتری و راهیودا^۳، ۲۰۲۰؛ دارماوان و همکاران^۴، ۲۰۱۹؛ عباس^۵، ۲۰۱۸). با سرمایه گذاری در سهام، سرمایه گذاران انتظار کسب سود سرمایه و سود سهام را دارند. سود سرمایه افزایش قیمت سهام بالاتر از قیمت خرید اولیه است که سرمایه گذار در سهام سرمایه گذاری می‌کنند. سود سرمایه، درآمد یا نتایجی است که سرمایه گذاران از افزایش قیمت سهام به دست می‌آورند. نتیجه دیگری که سرمایه گذاران علاوه بر سود سرمایه انتظار دارند، سود تقسیمی توسط شرکت بین سرمایه گذارانی است که در شرکت سرمایه گذاری می‌کنند. از آنجا که تورش‌های رفتاری سرمایه گذاران تحت تاثیر اطلاعات موجود در بازار سرمایه قرار دارد، به دستگاه‌های قانونی کشور از جمله سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود که در زمینه شفافیت اطلاعات و کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها با اجرای نظام راهبری و نظارت دقیق بر شرکت‌ها، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش دهند و تمهیدات لازم را برای توسعه بازار سرمایه انجام دهند (مرادی و پورزمانی، ۱۴۰۲). بنابراین با سرمایه گذاری در سهام، دو درآمد نصیب سرمایه گذاران می‌شود که عبارت اند از: ۱. سود سرمایه و ۲. سود پرداخت شده. سود (درآمد) اغلب به عنوان نشانه ای از توانایی شرکت در پرداخت سود سهام بیان می‌شود. بخشی از سود خالص کسب شده توسط شرکت به سهامداران به صورت سود تقسیمی تعلق می‌گیرد و بخشی از آن به عنوان سود انباشته کنار گذاشته می‌شود. بنابراین نرخ

¹ Rozeff² Putri & Rahyuda³ Darmawan & Sutrisno.⁴ Abbas

پرداخت سود سهام توسط شرکت بسته به سیاست شرکت متفاوت است. مطمئناً سهامداران امیدوارند که سود سهام را به مقدار زیاد دریافت کنند، اما شرکت ملاحظات دیگری دارد زیر شرکت باید به بقا و رشد شرکت در آینده فکر کند (اندری و فاتونی^۱، ۲۰۲۰، خان و همکاران^۲، ۲۰۲۰؛ دانگ و همکاران^۳، ۲۰۱۹، موهبد و زاهارالدین^۴، ۲۰۱۹). نسبت های پرداخت سود به دلیل نزخ رشد اقتصادی، افزایش فرصت های سرمایه گذاری و مشکلات مالی دوباره کاهش می یابد. بری شرکت ها، اطلاعات موجود در نسبت پرداخت سود سهام برای تعیین میزان تقسیم سود استفاده می شود. سهامداران از آن به عنوان عاملی برای بررسی در تصمیم گیری های سرمایه گذاری استفاده می کنند، یعنی اینکه آیا سرمایه خود را در یک شرکت سرمایه گذاری کنند یا خیر. سیاری از سهامدارانی که از درآمد در قالب سود سهام استفاده می کنند، مطمئناً سهامی را ترجیح می دهند که بتوانند به سود سهام آنها اعتماد کنند. تحقیقاتی نشان داده است که مدیریت سود تأثیر معناداری بر ارزش سرکت ندارد(اندریاتی و هاندیاواتی^۵، ۲۰۲۱). امروزه رقابت در بازار به طور فزاینده ای در حال گسترش است و سرعت تغییرات شرکت ها را تحت فشار بی سابقه ای قرار داده که نه تنها به دنبال کسب موفق در حیطه فعالیت خود باشند بلکه به دنبال حفظ آن در آینده نیز باشند(الشهی و همکاران^۶، ۲۰۱۸). ارزش بازاری سهام انعکاسی از انتظارات سرمایه گذاران در خصوص توان ثروت آفرینی بنگاهها در زمان حال و آینده میباشد. به عبارتی در ارزشیابی سهام شرکتها وضعیت فعلی و آتی شرکتها از منظر سودآوری و ایجاد جریان نقد همواره مد نظر سرمایه گذاران است. بر اساس نظریه بازار کارآرژش بازاری بنگاه فقط بیانگر ارزش فعلی جریان نقد ناشی از تخصیص فعلی منابع نمی باشد بلکه ارزش بازاری بنگاه از فرصت های تخصیص منابع آتی نیز ناشی می شود. این بدن معناست که در ارزیابی تصمیمات اتخاذ شده توسط مدیران، سرمایه گذاران فقط به اثرات تصمیمات مدیریت بر مقدار، زمانبندی و ریسک جریا نهای نقد مورد انتظار بنگاه توجه نمی کنند بلکه بر متغیر های دیگری هم توجه دارند که ارزش اختیارهای واقعی بنگاه را مشخص می کند. نکته قابل توجه این است که روش تعمیم یافته ای برای برآورد ارزش بازاری اختیارهای واقعی بنگاه وجود ندارد و تئوری مشخصی ارائه نشده که توضیح دهد چگونه سرمایه گذاران در طی ارزیابی اثرات تصمیمات مدیریت بر ارزش بازار سهام شرکت، اطلاعات در دسترس عموم را تفسیر می کنند(تهرانی و همکاران، ۱۳۹۶). سیاست تقسیم سود، اندازه و الگوی توزیع وجه نقد به سهامداران را در طی زمان مشخص می کند(یوسف و اسماعیل^۷، ۲۰۱۶). سیاست تقسیم سود یک از مهمترین مباحث مطرح در ادبیات مالی است؛ زیرا سود تقسیمی بیانگر پرداختهای نقدی عمده شرکتها و یکی از مهمترین گزینه ها و تصمیمات فارروی مدیران به شمار می رود. مدیر باید تصمیم بگیرد که چه میزان سود شرکت تقسیم و چه میزان در قالب سود اینباشته مجدداً در شرکت سرمایه گذاری شود. به رغم اینکه پرداخت سود تقسیمی مستقیماً سهامداران را بهره مند می سازد، ولی توانایی شرکت در اینباشت سود به منظور بهره

¹ Endr & Fathony

² Khan & Ramakrishnan

³ Dang et al

⁴ Mohd & Zaharudin

⁵ Indrayati

⁶ Alshehhi

⁷ Yusof & Ismail

گیری از فرصتهای رشد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بدیهی است در هر صورت مدیران باید چگونگی حداکثرسازی ثروت سهامداران را در نظر بگیرند. مدیران نه تنها باید این سؤال را که چه مقدار عایدات شرکت باید سرمایه گذاری شوند را در نظر بگیرند، همچنین باید اثر محتمل تصمیماتشان را بر قیمت سهام را نیز لحاظ کنند. هدف اصلی مدیریت مالی در شرکتها، حداکثر سازی ثروت سهامداران است که به دو روش افزایش سود سهام و افزایش قیمت سهام (عایدی سرمایه) امکانپذیر است. شرکتها برای رسیدن به این هدف، باید از مجموع دو رقم سود سهام و افزایش قیمت در بازار، مطلوب ترین ترکیب را به دست آورند. از این رو شرکتها باید در مورد سیاست تقسیم سود خود، یعنی مقدار سود نقدی که باید بین سهام داران توزیع شود، تصمیم گیری کنند (حجازی و همکاران، ۱۳۹۶).

سیاست تقسیم سود، یکی از تصمیمات بلندمدت و استراتئیک شرکت بوده و روی تصمیمات مالی و سرمایه گذاری شرکت نیز اثرگذار است. هرچند بسیاری از شرکتها بخشی از سود خود را به صورت نقدی میان سهامداران تقسیم میکنند، ولی اختلاف نظر زیادی در پرداخت نقدی مطرح شده است. فیشر بلک در مقاله «ุมای تقسیم سود» ادعا میکند که پاسخ پرسش‌هایی از این دست که به طور اساسی چرا شرکتها سود نقدی پرداخت میکنند؟ یا چرا سرمایه گذاران به سود نقدی توجه میکنند؟ مبهم و نامشخص است و با تأمل دقیقتر در مورد سود نقدی به نظر میرسد که سیاست تقسیم سود یک معمامت (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۹۴). سود تقسیمی از مباحث است که در راستای امور مالی شرکتی نوین، پژوهش‌های زیادی در ارتباط با آن انجام شده است (بنجامین و همکاران^۱، ۲۰۱۸). از این رو تصمیمات این حوزه بسیار حساس و دارای اهمیت است. دلایل زیادی برای یتقسیم یا عدم تقسیم سود نیز کماکان یکی از مسائل بحث انجیز است (نوظور و کاویانی، ۱۳۹۹). از آنجا که تقسیم سود نقدی، نشان‌دهنده خروج وجه نقد از شرکت است؛ هر چه وضعیت نقدینگی شرکت بهتر باشد، امکان پرداخت سودهای بیشتری نیز وجود خواهد داشت. برای پرداخت سود سهام، کسب سود به‌نهایی کافی نیست و اصولاً وجود نقدینگی کافی، شرط اصلی محسوب می‌شود. بر این اساس، شرکت‌های در حال توسعه و سودآور، به لحاظ نیاز به سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت، ممکن است نقدینگی لازم را برای تقسیم سود نداشته باشند. هکی و همکاران (۱۴۰۲) نشان دادند که متغیر مدیریت سود اثرات مثبت و متغیرهای عملکرد، سهامداران کنترلی، جریانات نقدی سرمایه‌ای، جریانات نقدی حقوق صاحبان سهام و جریانات نقدی عملیاتی آزاد اثر منفی بر معیار ورشکستگی شرکت‌ها داشته است؛ علاوه بر این، مشاهده شد که انوع جریانات نقدی مورد بررسی در این تحقیق، اثر تعديل کننده بر ارتباط بین مدیریت سود با ورشکستگی شرکت‌ها داشته است. نتایج تحقیق حکیمی پور (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که اهرم مالی و ریسک سیستماتیک تاثیر منفی و معنی‌دار و متغیر فرست رشد تاثیر مثبت و معنی‌دار بر ضریب واکنش سود داشته‌اند. در رابطه با اثر متغیر نرخ بهره رابطه معنی داری بدست نیامد. مشکل نقدینگی باعث می‌شود برخی شرکت‌ها به کاهش سود تقسیمی خود اقدام و یا برای تداوم سیاست پرداخت سود ثابت خود، از بانک‌ها و مؤسسات تأمین مالی استقراض کنند تا بدین ترتیب، سهامداران، کاهش سود تقسیمی شرکت را به معنای ناتوانی در کسب سود تلقی نکنند. با وجود این، استفاده از تأمین مالی خارجی نیز ممکن است تابع شرایطی

^۱ Benjamin et al

باشد که شرکت‌ها را در زمان و مقدار استفاده از این نوع منابع با محدودیت مواجه کند (آلمند و همکاران، ۲۰۰۷ و کیم، ۲۰۱۱). آهارونی و سوآری (۱۹۸۰) معتقدند همانگونه که جریان وجوه نقد در درون یک شرکت برای ارزیابی توان و وضعیت نقدینگی آن، اهمیت بسیار زیادی دارد، طبیعتاً سود سهام نقدی هر سهم نیز برای دارنده سهام به عنوان یکی از منابع ایجاد نقدینگی افراد، اهمیت ویژه‌ای دارد. جدای از این مسئله، سود سهام نقدی هر سهم به نوعی حاوی پیام خاص خود به بازار است. این پدیده در مبانی مالی با عنوان «اثر پیام‌رسانی» یا «اثر محتوای اطلاعاتی» شناخته می‌شود. براساس این مفهوم، شرکت‌ها صرفاً زمانی سود سهام نقدی خود را افزایش می‌دهند که انتظار افزایش سودهای آینده را داشته باشند، در غیر این صورت سود سهام نقدی افزایش داده شده باید به سطح اولیه خود کاهش یابد؛ بنابراین افزایش سود سهام نقدی حامل پیامی برای بازار است مبنی بر این که انتظار می‌رود عملکرد شرکت بهبود یابد (آیدین و کاودار، ۲۰۱۵ و بادآورنهندی و درخور، ۱۳۹۲). ارزش شرکت بسیار مهم است زیرا ارزش بالای شرکت رونق را برای سهامداران به دنبال خواهد داشت. هر چه قیمت سهام بالاتر باشد، ارزش شرکت نیز بیشتر می‌شود. ارزش بالای شرکت خواسته صاحبان شرکت است زیرا ارزش بالا نشان می‌دهد که رفاه سهامدار نیز بالاست. ثروت سهامداران و شرکت با قیمت بازار سهام نشان داده می‌شود که بازتابی از تصمیمات تأمین مالی سرمایه‌گذاری و مدیریت دارایی است (سودارما، ۲۰۰۴). ارزش شرکت در قیمت سهام آن منعکس خواهد شد. قیمت بازار سهام شرکت که بین خریداری و فروشندۀ هنگام انجام معامله شکل می‌گیرد، ارزش بازار شرکت نامیده می‌شود زیرا قیمت بازار سهام منعکس کننده ارزش واقعی دارایی‌های شرکت در نظر گرفته می‌شود. ارزش شرکت در این پژوهش به پیروی از (کوسوماجایا، ۲۰۱۱) به عنوان ارزش بازار تعریف می‌شود، زیرا افزایش ارزش شرکت در صورت افزایش قیمت سهام شرکت می‌تواند حداکثر رفاه را برای سهامداران فراهم کند. نتایج حاصل از بررسی بابانزاد باقری و همکاران (۱۴۰۲) با استفاده از تکنیک‌های یادگیری عمیق، بیانگر آن بود که مدل ترکیبی با مقدار خطای RMSE کمتری نسبت به مدل GRU ارزش شرکت را پیش‌بینی کرده است. یکی از مواردی که همواره مورد توجه محققان بوده است این است که چه عامل یا عواملی با ارزش شرکت و همچنین تقسیم سود شرکتها، ارتباط دارند. نتایج تحقیقات مختلف در این زمینه بیانگر آن است که متغیرهای رشد دارایی ها، تداوم سود، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و مدیریت سود از جمله متغیرهای مهمی می‌باشند که می‌توانند بر سیاست تقسیم سود و ارزش شرکت تأثیر گذار باشند از آنجا که در مورد تأثیر این متغیرهای بر تقسیم سود و ارزش شرکت‌ها هیچ اجماع نظری وجود ندارد بنابرایان، به طور خلاصه با توجه به مطالب فوق می‌توان گفت مسئله اصلی پژوهش حاضر، بررسی ارتباط میان رشد دارایی‌ها، تداوم سود، مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری با تقسیم سود و ارزش شرکت در میان شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

با توجه به مبانی نظری، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر ارائه می‌شود.

فرضیه اول: بین رشد دارایی‌ها و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.

¹ Sudarma
² Kusumajaya

فرضیه دوم: بین تداوم سود و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین فرصتهای سرمایه گذاری و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین مدیریت سود و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین سود تقسیم شده و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین رشد دارایی‌ها و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین تداوم سود و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه هشتم: بین فرصتهای سرمایه گذاری و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه نهم: بین مدیریت سود و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر نتیجه، کاربردی، از نظر هدف، توصیفی و براساس نوع داده‌ها، کمی است. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه شرکتهای پذیرفته شده در اوراق بهادر تهران که سهام شرکت‌های عضو آن در طول بازه زمانی ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ به طور مداوم مورد معامله قرار گرفته باشند. برای انتخاب شرکت‌های مورد نمونه نیز به روش حذف سیستماتیک، شرکت‌هایی انتخاب گردیدند که دارای شرایط زیر باشند:

۱) حداقل در بازه زمانی سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ (دوره ۵ ساله) عضو بورس اوراق بهادر تهران بوده

باشند(شرکتهایی که پذیرش آنها در بورس اوراق بهادر تهران قبل از تاریخ ۱۳۹۵/۰۱/۰۱ باشد).

۲) سهام آنها به صورت پیوسته مورد معامله قرار گرفته باشد.

۳) عضو مؤسسات مالی، اعتباری و بانکها و شرکتهای سرمایه گذاری نباشند.

۴) سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.

۵) داده‌های لازم جهت محاسبه متغیرهای تحقیق در دسترس باشد.

در نهایت ۱۱۳ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شد.

در تحقیق حاضر برای جمع آوری داده‌های موردنیاز، از صورت‌های مالی شرکت‌ها که شامل ترازنامه و صورت حساب سود و زیان بوده، استفاده شده است. در این تحقیق، برای محاسبه داده‌های موردنیاز از نرم افزار اکسل اسمارت پی‌ال اس نسخه ۴ استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل آماری، از الگوسازی معادلات ساختاری استفاده شده است. الگوی معادلات ساختاری به نسبت سایر تکنیک‌های تحلیل داده این امکان را فراهم می‌آورد که محقق بتواند مدل‌های نظری پیچیده را در یک تحلیل آزمون کند. ویژگی بسیار ارزشمند الگوی معادلات ساختاری، تحلیل و پردازش هم زمان روابط میان متغیرهای مدل سنجش است. الگوسازی معادلات ساختاری به پژوهشگر این اجازه را می‌دهد تا به تحلیل علی متغیرهای مکنون و مشاهده شده به طور همزمان پردازد (ماریاما، ۱۹۹۷).

مدل تحقیق

در پژوهش حاضر به پیروی از اندرایاتی و همکاران (۲۰۲۱)، جهت آزمون فرضیه ها از روابط ۱ و ۲ استفاده شده است:

رابطه ۱

$$Y1 = \alpha_1 X1 + \alpha_2 X2 + \alpha_3 X3 + \alpha_4 X4 + e1$$

رابطه ۲

$$Y2 = \beta Y1 + \alpha_6 X1 + \alpha_7 X2 + \alpha_8 X3 + \alpha_9 X4 + e2$$

که در آن:

Y1: سود تقسیمی (متغیر وابسته اول)

Y2: ارزش شرکت (متغیر وابسته دوم)

X1: رشد دارایی ها (متغیر مستقل)

X2: تداوم سود (متغیر مستقل)

X3: فرصتهای سرمایه گذاری (متغیر مستقل)

X4: مدیریت سود (متغیر مستقل)

α : ضریب متغیرها

e: میزان خطأ (پسماند).

نحوه محاسبه متغیرهای پژوهش

مدیریت سود: از طریق اقلام تعهدی اختیاری به صورت رابطه ۳ محاسبه می شود. برای اندازه گیری اقلام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل شده جونز که توسط کوتاری و همکاران در سال ۲۰۰۵ ارائه گردیده است، استفاده می شود.

رابطه ۳

$$\text{اقلام تعهدی غیر اختیاری} - \text{اقلام تعهدی کل} = \text{اقلام تعهدی اختیاری}$$

برای محاسبه اقلام تعهدی کل از رابطه ۴ استفاده می گردد (ایندرایاتی و همکاران، ۲۰۲۱):

رابطه ۴

$$TACC = \frac{\Delta CA_{it} - \Delta CI_{it} - \Delta Cash_{it} - \Delta STD_{it} - \Delta DEP_{it}}{An_{it-1}}$$

که در آن:

TACC : اقلام تعهدی کل

ΔCA_{it} : تغییر در دارایی های جاری شرکت i در سال t

ΔCI_{it} : تغییر در بدھی‌های جاری شرکت i در سال t

$\Delta Cash_{it}$: تغییر در وجه نقد شرکت i در سال t

ΔSTD_{it} : تغییر در بدھی‌های بلندمدت که شامل بدھی جاری می‌شود

DEP_{it} : هزینه استهلاک شرکت i در سال t

An_{it-1} : کل دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$

فرصتهای سرمایه گذاری: در این تحقیق برای محاسبه مجموعه فرصتهای سرمایه گذاری از نسبت Q توبیین استفاده می‌شود. نسبت Q توبیین به صورت رابطه ۵ محاسبه می‌گردد:

رابطه ۵

$$\text{کل دارایی‌ها} / \{\text{کل بدھی} + (\text{قیمت پایانی} \times \text{کل سهام منتشرشده})\} = \text{نسبت } Q \text{ توبیین}$$

تمادوم سود: این متغیر با استفاده از رابطه ۶ محاسبه می‌شود (ایندریاتی و همکاران، ۲۰۲۱):

رابطه ۶

$$\frac{\text{سود سال قبل} - \text{سود سال جاری}}{\text{سود سال جاری}}$$

تمادوم سود

= تمادوم سود

ارزش شرکت: ارزش بازاری به ارزش دفتری.

رشد داراییها: در این زمینه به پیروی از کوپر و همکاران (۲۰۰۸)، از معیار رشد یکساله دارایی‌ها (رابطه ۷) استفاده می‌گردد:

رابطه ۷

$$1 - (\text{کل دارایی‌های سال } t-1 / \text{کل دارایی‌های سال } t) = \text{رشد داراییها}$$

تقسیم سود: برای انکاس تقسیم سود به پیروی از قالیباف اصل و ولی زاده (۱۳۹۵)، از نسبت سود تقسیمی هر سهم تقسیم بر سود هر سهم استفاده می‌شود.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی متغیرها

آمار توصیفی پارامترهای مورد بررسی در این مطالعه در جدول ۱ گرد آوری شده است. میانگین حسابی، عددی از متغیر است که اغلب افراد جامعه در پیرامون آن متتمرکز شده‌اند. در اینجا هم به ترتیب رشد دارایی‌ها به اندازه ۴۷/۶۷۷ می‌باشد. همچنین متغیر فرصت‌های سرمایه گذاری به اندازه ۰/۴۸۳، متغیر مدیریت سود به اندازه ۱/۱۹۶، تقسیم سود به اندازه ۷۵/۷۹۶ و متغیر ارزش شرکت به اندازه ۲/۷۳۷ حول میانگین

هر متغیر متمرکز شده اند. میانه، مقداری است که شمار داده ها را به دو بخش مساوی تقسیم‌بندی می‌کند، به شماری که داده های کم تر از میانه مساوی شمار داده های بزرگ تر از میانه می‌باشد. در جدول ۱ هم مقدار میانه برای هر پارامتر به صورت مقابله هستند، ترتیب رشد دارایی ها به اندازه $56/795$ ، متغیر فرصت‌های سرمایه گذاری به اندازه $0/530$ ، متغیر مدیریت سود به اندازه $0/030$ ، تقسیم سود به اندازه $57/795$ و متغیر ارزش شرکت به اندازه $2/340$.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	ضریب چولگی
رشد دارایی ها	۴۷/۶۷۷	۵۶/۷۹۵	۴۴۷۴۷/۲۸	-۱۰۱۶۲۰/۷	۵۲۸۷/۱۳۴	-۱۲/۶۵۸
تمدید سود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فرصت‌های سرمایه گذاری	۰/۴۸۳	۰/۵۳۰	۰/۱۸۰	۰/۱۴۴	۰/۲۸۸	-۰/۱۴۴
مدیریت سود	-۱/۱۹۶	-۰/۰۳۰	۳۴۰/۵۳۰	-۹۰۶/۶۳۰	۴۳/۷۱۹	-۱۶/۸۳۰
تقسیم سود	۷۵/۷۹۶	۵۷/۷۹۵	۴۴۷۴۸/۲۸	-۱۰۱۶۱۹/۷	۵۲۸۷/۱۳۴	-۱۲/۶۵۸
ارزش شرکت	۲/۷۳۷	۲/۳۴۰	۶/۷۵۰	۱/۱۴۰	۱/۱۵۳	۱/۱۷۷

منبع: یافته های پژوهشگر

انحراف معیار عبارت هستند از جذر مثبت واریانس. انحراف معیار بر دیگر پارامترهای پراکندگی برتری دارد. و نیز در مقایسه دو یا چندین جامعه، آن که انحراف معیارش پایین‌تر است، اعداد صفت متغیر مورد بررسی آن جامعه یکنواخت تر از دیگر جامعه ها می‌باشد؛ که در جدول ۱ می‌شود مقدار رشد دارایی ها به اندازه $0/528$ ، پارامتر فرصت‌های سرمایه گذاری به اندازه $0/144$ ، متغیر مدیریت سود به اندازه $43/719$ ، تقسیم سود به اندازه $0/528$ و متغیر ارزش شرکت به اندازه $1/153$ مشاهده کرد. ضریب چولگی، برای مقایسه دو جامعه افزون بر متغیرهای مرکزی و پراکندگی شاخص دیگری به اسم چولگی وجود دارد. چولگی توزیع ها در قیاس با توزیع متقابل مشخص می‌شود. معیار اندازه گیری متغیرهای تعیین انحراف از قرینگی ضریب چولگی می‌باشد. در جدول ۱ مقدار چولگی هر متغیر نسبت به توزیع نرمال تعیین گردیده است؛ و علامت های هر عدد نشان‌دهنده میزان چولگی مثبت یا منفی آن ها است.

بررسی روایی و اگرای متغیرهای پژوهش

برای بررسی روایی و اگرای متغیرهای پژوهش از شیوه فورنل - لارکر استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی با توجه به اعداد آن در جدول ۲ از ارتباط همبستگی مثبت و معنادار میان کلیه متغیرهای تحقیق در سطح معناداری $0/05$ و $0/01$ حکایت دارد. و نیز عدد مجذور میانگین واریانس

استخراجی متغیرهای تحقیق روی قطر اصلی در جدول ۲ در راستای بررسی آزمون فورنل و لارکر برای هر کدام از پارامترها از بزرگترین عدد برای آن متغیر مربوطه بیشتر است و روایی و اگرا مورد تأیید واقع می شود. جدول بالا نشان می دهد که سازه ها کاملا از یکدیگر جدا هستند یعنی اعداد قطر اصلی (ریشه دوم متوسط واریانس استخراج شده) برای هر پارامتر پنهان از دیگر متغیرهای پنهان انعکاسی موجود در مدل زیادتر است.

جدول ۲- مقادیر روایی و اگرا روشن فورنل - لارکر

۶	۵	۴	۳	۲	۱	
					۱	ارزش شرکت
				۱	۴۵۵۹۷۳/۰	فرصت سرمایه گذاری
			۱	۵۴۷۱۸۷/۰	۳۴۳۵۶۹/۰	مدیریت سود
		۱	۵۱۳۸۷۱/۰	۶۲۴۴۹/۰	۴۷۶۹۴/۰	رشد دارایی
	۱	۷۹۴۱۸۹/۰	۴۶۶۷۴۲/۰	۶۲۶۴۹۱/۰	۴۹۶۹۸۳/۰	تمدّع سود
۱	۵۷۳۵۰۳/۰	۵۹۸۴۰۹/۰	۴۳۸۸۰۹/۰	۵۳۲۲۴/۰	۲۷۲۶۲۲/۰	تقسیم سود

منبع: یافته های پژوهشگر

روایی همگرا

روایی همگرا دومین شاخصی می باشد که برای برآش مدل های اندازه گیری در شیوه PLS استفاده می شود. شاخص AVE بیانگر میانگین واریانس به اشتراک گذاشته میان هر سازه با معیارهای خود است. AVE مقدار همبستگی یک سازه با معیارهای خود را نشان می دهد که هر چقدر این همبستگی زیادتر باشد، برآش هم بیشتر است. عدد AVE بیشتر از ۰/۵ روایی همگرای قابل قبول را بیان می کند (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱).

جدول ۳- روایی همگرا

AVE	متغیرها
۰/۵۵۳	ارزش شرکت
۰/۶۲۱	فرصت سرمایه گذاری
۰/۶۳۹	مدیریت سود
۰/۵۱۰	رشد دارایی
۰/۵۴۰	تمدّع سود
۰/۵۹۹	تقسیم سود

منبع: یافته های پژوهشگر

با توجه به جدول ۳ عدد AVE بیشتر از ۰/۵ می باشد که روایی همگرای قابل پذیرش را نشان می دهد (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱).

برازش مدل کلی

شاخص GOF مربوط به قسمت کلی مدل‌های معادلات ساختاری می‌باشد که به وسیله این معیار محقق می‌تواند بعد از بررسی برآذش قسمت اندازه‌گیری و قسمت ساختاری مدل کلی تحقیق خود، برآذش بخش کلی را هم کنترل کند. برای مطالعه برآذش در یک طرح کلی صرفاً یک شاخص به نام GOF استفاده می‌گردد. سه عدد ۰/۲۵، ۰/۰۱ و ۰/۳۶ با عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF شناسایی شده است (وتلس و همکاران، ۲۰۰۹). این شاخص از طریق رابطه ۸ محاسبه می‌گردد:

رابطه ۸

$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2}$$

جدول ۴ - معیار GOF

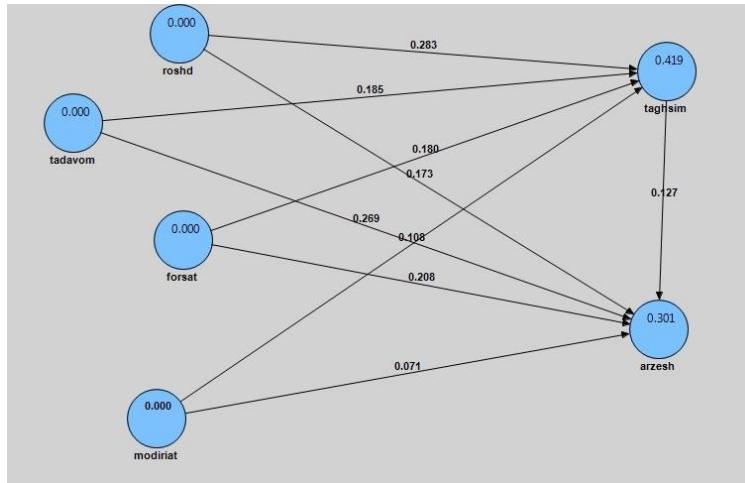
R Square	Communality	
۰/۳۰۰	۰/۵۵۳	ارزش شرکت
	۰/۶۲۱	فرصت سرمایه گذاری
	۰/۶۳۹	مدیریت سود
	۰/۵۱۰	رشد دارایی
	۰/۵۴۰	تمداوم سود
۰/۴۹	۰/۵۹۹	تقسیم سود
۰/۳۹۵	۰/۵۷۷	میانگین

منبع: یافته‌های پژوهشگر

در نتیجه عدد GOF محاسبه شده برابر است با ۰/۴۷۷. با توجه به مقادیر R^2 که در جدول ۴ آمده در نتیجه $\overline{R^2}$ برابر است با ۰/۵۷۷. با توجه به سه عدد ۰/۰۱، ۰/۰۲۵ و ۰/۰۳۶ با عنوان اعداد ضعیف، متوسط و قوی برای GOF، حاصل شدن ۰/۴۷۷ نشان از برآذش قوی مدل دارد. با عنایت به برآذش قوی مدل کلی، اکنون می‌توان به مطالعه فرضیات پژوهش پرداخت.

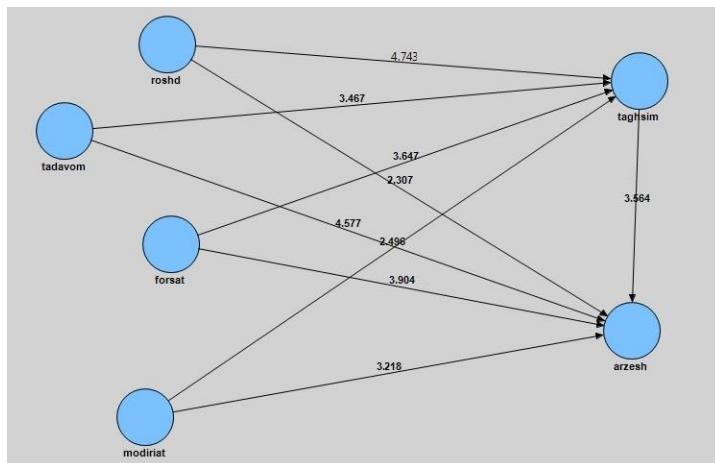
آزمون فرضیه‌ها با استفاده از روابط ساختاری یافته خطی

فرضیه‌های پژوهش با بکارگیری مدل معادلات ساختاری آزمون شدند. یافته‌های آزمون فرضیه‌ها در شکل ۱ و ۲ بیان شده‌اند.

شکل ۱- ضرایب تی الگوی آزمون شده پژوهش

منبع: یافته های پژوهشگر

شکل ۲- الگوی آزمون شده پژوهش در حالت استاندارد

منبع: یافته های پژوهشگر

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- نتایج فرضیه ها

نتیجه	سطح معنی داری	استاندارد	فرضیه ها
تایید	۴/۷۴۳	۰/۲۸۳	بین رشد دارایی ها و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۳/۴۶۷	۰/۱۸۵	بین تداوم سود و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۳/۶۴۷	۰/۱۸۰	بین فرصتهای سرمایه گذاری و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۲/۹۴۶	۰/۱۰۸	بین مدیریت سود و سود تقسیمی رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۳/۵۶۴	۰/۱۲۷	بین سود تقسیم شده و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۲/۳۰۷	۰/۱۷۳	بین رشد دارایی ها و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۴/۵۷۷	۰/۲۶۹	بین تداوم سود و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۳/۹۰۴	۰/۲۰۸	بین فرصتهای سرمایه گذاری و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
تایید	۳/۲۱۸	۰/۰۷۱	بین مدیریت سود و ارزش شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

منبع: یافته های پژوهشگر

در فرضیه اول پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۷۴۳) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تاثیر مستقیم می باشد.

در فرضیه دوم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۴۶۷) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تاثیر مستقیم می باشد.

در فرضیه سوم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۶۴۷) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تاثیر مستقیم می باشد.

در فرضیه چهارم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۲/۹۴۶) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تاثیر مستقیم می باشد.

در فرضیه پنجم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۵۶۴) مسیر بین دو

پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می‌شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تأثیر مستقیم می‌باشد.

در فرضیه ششم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می‌دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۲۳۰۷) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می‌شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تأثیر مستقیم می‌باشد.

در فرضیه هفتم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می‌دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۴/۵۷۷) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می‌شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تأثیر مستقیم می‌باشد.

در فرضیه هشتم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و سود تقسیمی ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می‌دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۹۰۴) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می‌شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تأثیر مستقیم می‌باشد.

در فرضیه نهم پژوهش ادعا شده بود که میان مدیریت سود و ارزش شرکت ارتباط معناداری وجود دارد که آنالیز و تحلیل آماری میان این دو نشان می‌دهد با توجه به جدول ۵ مقدار معناداری (۳/۲۱۸) مسیر بین دو پارامتر بزرگتر از ۱.۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می‌شود. از طرفی چون مقدار معناداری به دست آمده مثبت است این تأثیر مستقیم می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این مطالعه بررسی ارتباط میان رشد دارایی‌ها، تداوم سود، مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری با تقسیم سود و ارزش شرکت در میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بود.

یافته‌های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه نخست نشان داد که ضریب رشد دارایی‌ها بر سود تقسیمی ۰/۲۸۳ بوده و با توجه به مشت بودن و سطح معناداری (۴/۷۴۳) مسیر بین دو پارامتر می‌شود نتیجه گرفت که ضریب رشد دارایی‌ها بر سود تقسیمی تأثیر مستقیم و معنی‌دار دارد. رشد دارایی‌ها، سبب ایجاد ارزش برای یک شرکت می‌گردد. هنگامی که سرمایه‌گذاران، ارزش شرکت را بر حسب داده‌های حسابداری مشخص می‌کنند، لازم است تا میزان رشد اموال را مدنظر قرار بدهند. رشد دارایی‌ها، سبب ایجاد ارزش برای یک شرکت می‌گردد. هنگامی که سرمایه‌گذاران، ارزش شرکت را بر حسب داده‌های حسابداری مشخص می‌کنند، لازم است تا مقدار رشد دارایی‌ها را مدنظر قرار دهند. این نتایج با نتایج ایندریاتی و همکاران (۲۰۲۱)، سجادمنش و آزادی (۱۳۹۴)، جلینک (۲۰۰۷) و هالتازن و واتز (۲۰۰۱) همسو می‌باشد.

یافته های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه دوم نشان داد که ضریب تداوم سود بر سود تقسیمی ۰/۱۸۵ بوده و با توجه به مثبت بودن و سطح معناداری (۴۶۷/۳) مسیر بین دو پارامتر می شود نتیجه گرفت که ضریب تداوم سود بر سود تقسیمی تأثیر مستقیم و معنی دارد. رشد دارایی ها یا تداوم سود وجود رشد از سال گذشته نسبت به سال جاری است. پیش بینی می شود که رشد دارایی ها امسال نسبت به سال قبل، بر سیاست پرداخت سود سال جاری تأثیر گذار باشد. این نتایج با نتایج مطالعات اندربیاتی و همکاران (۲۰۲۱) و فرانسیس و همکاران (۲۰۱۶) همسو می باشد.

یافته های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه سوم نشان داد که ضریب فرصت های سرمایه گذاری بر سود تقسیمی ۰/۱۸۰ بوده و با توجه به مثبت بودن و سطح معنی داری (۶۴۷/۳) مسیر مابین دو متغیر می توان نتیجه گرفت که فرصت های سرمایه گذاری بر سود تقسیمی تأثیر مستقیم و معنی دارد. هنگامی که شرکت از دید مقدار وجوه نقد در دسترس تنگنایی ندارد، مدیر از جهت تخصیص منابع میان فرصت های سرمایه گذاری و تقسیم سود با معضلی جدی مواجه نیست. ولی زمانی که با کمبود وجوه نقد روبرو است، ارتباطات میان تقسیم سود و فرصت های سرمایه گذاری منفی می گردد و افزایش در یکی، موجب کاهش در دیگری می شود. مفهوم شخصی سازی به دلیل پیشرفت مداوم فناوری اینترنت اهمیت بیشتری پیدا کرده است. این نتایج با نتایج مطالعات ستایش و قوهستانی (۱۳۹۵)، براون و راو (۲۰۰۷) و اندربیاتی و همکاران (۲۰۲۱) همسو می باشد.

یافته های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه چهارم نشان داد که ضریب اثر مدیریت سود بر سود تقسیمی ۰/۱۰۸ بوده و با توجه به سطح معنی داری (۹۴۶/۲) مسیر مابین دو متغیر می توان نتیجه گرفت که مدیریت سود بر سود تقسیمی تأثیر مستقیم و معنی دارد. در هر حال مدیران بایستی اینکه به چه صورتی ثروت سهامداران را کنند را در نظر بگیرند. لذا مساله سیاست تقسیم سود یکی از اصلی ترین حیطه های ادبیات مالی می باشد. در ادبیات مالی، سیاست تقسیم سود به تضمیم شرکت برای پرداختن سود سهام یا انباشتن آن اشاره می کند. سیاست تقسیم سود نشان می دهد که به چه میزان و چند بار سود در دور ۵ مالی تقسیم شود. این نتایج با نتایج مطالعات جبارزاده کنگرلوئی و همکاران (۱۳۹۴)، وو و همکاران (۲۰۱۵) و خوشکار و همکاران (۱۳۹۸) همسو می باشد.

نتایج معادلات ساختاری در زمینه بررسی فرضیه پنجم نشان داد که ضریب تأثیر سود تقسیم شده بر ارزش شرکت ۰/۱۲۷ بوده و با توجه به سطح معنی داری (۵۶۴/۳) مسیر مابین دو متغیر می توان نتیجه گرفت که سود تقسیم شده بر ارزش شرکت تأثیر مستقیم و معنی دارد. ارزش شرکت در حالت عدم وجود مالیات با هزینه های نقل و انتقال تحت تأثیر سیاست سود تقسیمی قرار نمی گیرد. دو شرکت به غیر از پرداخت سود تقسیمی در دوره جاری، در سایر عوامل با هم یکسان هستند. این نتایج با نتایج مطالعات جهانخانی و چالاکی (۱۳۹۴)، جبارزاده کنگرلوئی و همکاران (۱۳۹۴)، وو و همکاران (۲۰۱۵) و خوشکار و همکاران (۱۳۹۸) همسو می باشد.

یافته های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه ششم نشان داد که ضریب اثر فرصت های سرمایه گذاری بر ارزش شرکت ۰/۱۷۳ بوده و با توجه به سطح معناداری (۰۷۰/۲) مسیر بین دو پارامتر می شود نتیجه گرفت که رشد دارایی ها بر ارزش شرکت تأثیر مستقیم و معنی دارد. رشد دارایی ها، سبب ایجاد ارزش برای

یک شرکت می‌گردد. هنگامی‌که سرمایه گذاران، ارزش شرکت را بر حسب داده‌های حسابداری مشخص می‌کنند، لازم است تا میزان رشد اموال را مدنظر داشته باشند. با این حال، هالتازن و واتز(۲۰۰۱)، معتقدند که در اغلب تحقیقات تجربی در زمینه ارزشگذاری شرکت، عامل رشد دارایی‌ها لحاظ نشده است. این نتایج با نتایج مطالعات ایندراپاتی و همکاران (۲۰۲۱)، سجادمنش و آزادی (۱۳۹۴) و جلینک (۲۰۰۷) همسو می‌باشد.

یافته‌های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه هفتم نشان داد که ضریب اثر تداوم سود بر ارزش شرکت ۰/۲۶۹ بوده و با توجه به سطح معناداری (۴/۵۷۷) مسیر بین دو پارامتر می‌شود نتیجه گرفت که تداوم سود بر ارزش شرکت تأثیر مستقیم و معنی دار دارد. روند طولانی حسابداری، تحت اثر رویه‌های حسابداری، به مدیریت این امکان را می‌دهد تا در خصوص زمان شناخت و اندازه گیری مخارج و درآمدها تصمیم‌گیری کند. یکی از اصلی‌ترین و متداول‌ترین این عملیات تداوم سود است. هدف از تداوم سود، ایجاد روند رشد با ثبات در سود است. محققان بر این باور هستند که مدیران اکثراً به تداوم سود اقدام می‌نمایند؛ چون مبلغ سود و نوسان آن از منظر سهامداران شرکت اهمیت دارد و بر ارزش شرکت موثر است. این نتایج با نتایج مطالعات صراف (۱۳۹۷)، گئو و زانگ (۲۰۱۵) و ایندراپاتی و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد.

یافته‌های معادلات ساختاری در خصوص بررسی فرضیه هشتم نشان داد که ضریب اثر فرصت‌های سرمایه گذاری بر ارزش شرکت ۰/۲۰۸ بوده و با توجه به سطح معناداری (۳/۹۰۴) مسیر بین دو پارامتر می‌شود نتیجه گرفت که فرصت‌های سرمایه گذاری بر ارزش شرکت اثر مستقیم و معناداری دارد. اصلی‌ترین هدف هر شرکت، حداکثر سازی ثروت سهامدارانش می‌باشد. به همین منظور مستولان شرکت‌ها سعی می‌کنند تا با بکارگیری ترکیبات و تصمیمات گوناگون مالی، ارزش بازار شرکت را زیاد کرده و هدف شرکت را محقق سازند. هر چند که تغییرات ثروت سهامداران تحت اثر عوامل گوناگونی است، ولی استفاده از فرصت‌های سرمایه گذاری و در پیش گرفتن سیاست‌های بدھی و تقسیم سود مطلوب، که از جمله ابزارهای تصمیمات مالی محسوب می‌شوند، می‌تواند موجب بهبود جایگاه شرکت گردد. این نتایج با نتایج مطالعات عباسی و همکاران (۱۳۹۵)، شوروزی و آزادوار (۱۳۸۹) و ایندراپاتی و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد.

نتایج معادلات ساختاری در زمینه بررسی فرضیه نهم نشان داد که ضریب تأثیر مدیریت سود و ارزش شرکت ۰/۰۷۱ بوده و با توجه به سطح معنی داری (۳/۲۱۸) مسیر مابین دو متغیر می‌توان نتیجه گرفت که مدیریت سود و ارزش شرکت تأثیر مستقیم و معنی دار دارد. سرمایه گذاران، سود را به عنوان یکی از معیارهای اصلی ارزیابی ارزش شرکت‌ها تلقی می‌کنند و برای تصمیم‌گیری درباره نگهداری یا فروش سهام خود، به اندازه گیری سودآوری شرکت تمایل دارند. از طرف دیگر، از اهداف مدیریت سود که برای به دست آوردن سود مطلوب توسط مدیران انجام می‌شود، گمراх کردن بازار در رابطه با عملکرد واقعی شرکت است(کی لور و همکاران، ۲۰۱۵). وقتی بازار نتواند رفتار فرصت طلبانه مدیران را تشخیص دهد، فرض می‌کند که ارقام سودی که مدیران ارائه کرده‌اند، نتیجه عملکرد خوب شرکت است. این نتایج با نتایج مطالعات کی لور و همکاران (۲۰۱۵)، سوسانتو و کریستی اوان (۲۰۱۶) و دارماوان و همکاران (۲۰۱۹) همسو می‌باشد.

منابع

- ۱) بابانژاد باقری، سیده مریم، پورآقاچان، عباسعلی، و عباسیان، محمد مهدی. (۱۴۰۲). پیش بینی ارزش شرکت مبتنی بر روش های یادگیری عمیق. اقتصاد مالی، ۶۴(۱۷)، ۲۹۱-۳۱۸.
- ۲) بادآور نهنده، یونس، و درخور، سعید. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین محدودیت مالی، ارزش وجه نقد و خالص سرمایه گذاری. پژوهش های تجربی حسابداری، ۳(۲)، ۱۶۷-۱۸۹.
- ۳) تهرانی، رضا، شیخ، محمد جواد، و خسروی، امیر رضا. (۱۳۹۶). تبیین ارزش بازاری اختیاراتی واقعی در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۹(۳۵)، ۳۹-۵۶.
- ۴) جبارزاده کنگرلوئی، سعید، حسین نژادی دیجز، یوسف، نجاتی اصل، زهرا، و هادی نیا، صالح. (۱۳۹۴). تاثیر سیاست تقسیم سود بر مدیریت سود واقعی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تأکید بر نوع صنعت. دانش حسابرسی، ۱۵(۶۱)، ۶۹-۸۸.
- ۵) حجازی، رضوان، فضیحی، صغیری، و کرمشاهی، بهنام. (۱۳۹۶). بررسی تاثیر توانایی مدیران بر سیاست تقسیم سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۴(۵۴)، ۷۳-۹۴.
- ۶) حکیمی پور، نادر. (۱۳۹۵). بررسی عوامل موثر بر ضریب واکنش سود: مطالعه موردی بورس اوراق بهادار تهران. اقتصاد مالی، ۱۰(۳۷)، ۱۱۱-۱۲۶.
- ۷) خوشکار، فرزین، شبیانی، علی آرش، و خلجم، زهرا. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر مدیریت سود بر تداوم سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت حسابداری، ۳(۲۴)، ۱۸-۳۴.
- ۸) رهنماei رودپشتی، فریدون، بابلولیان، شهرام، و مظفری، مهرداد. (۱۳۹۴). سیاست تقسیم سود: آزمون تجربی نظریه کثربینگ در بورس اوراق بهادار تهران. راهبرد مدیریت مالی، ۱(۳)، ۱-۲۰.
- ۹) ستایش، محمدحسین، و قوهستانی، سمانه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه تقسیم سود، فرصت های سرمایه گذاری و تامین مالی خارجی در طی چرخه عمر شرکت. مدیریت دارایی و تامین مالی، ۴(۱)، ۳۷-۵۰.
- ۱۰) سجادمنش، کاظم، و آزادی، کیهان. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین سیاست تقسیم سود و رشد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. کنفرانس بین المللی دست آوردهای نوین پژوهشی مدیریت حسابداری اقتصاد، تهران.
- ۱۱) شوروزی، محمدرضا، و آزادوار، ایمان. (۱۳۸۹). تجزیه و تحلیل ارتباط میان فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت ها. حسابداری مدیریت، ۳(۶)، ۱۳-۲۳.
- ۱۲) قالیباف اصل، حسن، و ولی زاده، فریده. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سیاست تقسیم سود با عدمتقارن اطلاعاتی و نقدشوندگی سهام. راهبرد مدیریت مالی، ۳(۴)، ۱-۲۳.
- ۱۳) مرادی، مریم، و پورزنمانی، زهرا. (۱۴۰۲). سنجش روابط شوک های اطلاعاتی درونی و بیرونی با تورش های رفتاری سرمایه گذاران. اقتصاد مالی، ۱۷(۶۴)، ۷۵-۱۰۰.

- (۱۴) نوظهور، ندا، و کاویانی، میثم. (۱۳۹۹). تحلیل رابطه بین نسبت‌های دوپونت و سیاست تقسیم سود (رهیافت تحلیل رگرسیون‌های توبیت و لجستیک). مدیریت نوآوری و راهبردهای عملیاتی، ۲(۱)، ۱۱۴-۱۲۵.
- (۱۵) هکی، قربان، صادقی عمروآبادی، بهروز، و داودی، سید محمد رضا. (۱۴۰۲). بررسی اثرات انواع جریان وجه نقد و سهامداران کنترلی بر ارتباط مدیریت سود و عملکرد مالی جهت پیش‌بینی ورشکستگی مالی (الگوریتم کرم شب تاب). اقتصاد مالی، ۱۷، ۱۵۹-۱۸۶.
- 16) Abbas, A. (2018). Earnings Management in Banking Industry And Its Impact on The Firm Value. AKRUAL: Jurnal Akuntansi, 10 (1), 69–84.
- 17) Achmad, K., Subekti, I., & Sari, A. (2007). Investigation of the Motivation of Profit Management Strategies in Public Companies in Indonesia. In Proceedings of the 10th National Accounting Symposium, Makassar.
- 18) Aharony, J., & Swary, I. (1980). Quarterly dividend and earnings announcements and stockholders' returns: An empirical analysis. The Journal of finance, 35(1), 1-12.
- 19) Almeida, H., Campello, M., & Weisbach, M. S. (2007). The cash flow sensitivity of cash. The journal of finance, 59(4), 1777-1804.
- 20) Alshehhi, A., Nobanee, H., & Khare, N. (2018). The impact of sustainability practices on corporate financial performance: Literature trends and future research potential. Sustainability, 10(2), 494.
- 21) Aydin, A. D., & Cavdar, S. C. (2015). Corporate governance and dividend policy: An empirical analysis from Borsa Istanbul corporate governance index (XKURY). Accounting and Finance Research, 4(3), 66-76.
- 22) Ben Amar, A., Ben Salah, O., & Jarboui, A. (2018). Do discretionary accruals affect firms' corporate dividend policy? Evidence from France. Journal of Financial Reporting and Accounting, 16(2), 333-347.
- 23) Dang, H. N., Vu, V. T. T., Ngo, X. T., & Hoang, H. T. V. (2019). Study the impact of growth, firm size, capital structure, and profitability on enterprise value: Evidence of enterprises in Vietnam. Journal of Corporate Accounting & Finance, 30(1), 144-160.
- 24) Darmawan, I. P. E., Sutrisno, T., & Mardiati, E. (2019). Accrual Earnings Management and Real Earnings Management: Increase or Destroy Firm Value?. International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding, 6(2), 8-19.
- 25) Endri, E., & Fathony, M. (2020). Determinants of firm's value: Evidence from financial industry. Management Science Letters, 10(1), 111-120.
- 26) Im, C. C., Kim, J. H., & Choi, M. K. (2016). Dividend policy and earnings management: based on discretionary accruals and real earnings management. International Journal of u-and e-Service, Science and Technology, 9(2), 137-150.
- 27) Indrayati, I., Rachmat, B., & Slamet, S. (2021). Assets growth, earnings persistence, investment opportunity set and earnings management on dividend policy and firm value (study at bank companies In Indonesia). Journal of Southwest Jiaotong University, 56(2), 220-234.
- 28) Indrayati, B. R., & Handayawati, K. U. (2021). The Influence of Auditor Opinion, Audit Committee, Discretionary Accrual on Corporate Performance and Cumulative Abnormal Return (Evidence From Indonesia Stock Exchange). International Journal of Financial Research, 12(2).
- 29) Joshi, R. S. (2019). Evaluating the effect of earnings management on dividend policy of selected Indian companies. Research Review International Journal of Multidisciplinary, 4(1), 482-485.
- 30) Khan, Z., Ramakrishnan, S., Malik, M. F., & ULLAH, M. (2020). Impact of Growth Opportunities on Dividend Policy: Evidence on the Role of CEO Duality in the Emerging Economy of Pakistan. International Journal of Innovation, Creativity and Change, 11(12), 783-794.
- 31) Kim, T. (2011). The impact of corporate cash holdings and dynamic financial constraints on investment-cash flow sensitivity. Unpublished working paper. The State University of New Jersey.

- 32) Kusumajaya, D. K. O. (2011). The Effect of Capital Structure and Company Growth on Profitability and Company Value in Manufacturing Companies on the Indonesia Stock Exchange. Udayana University.
- 33) Maio, P., & Santa-Clara, P. (2015). Dividend yields, dividend growth, and return predictability in the cross section of stocks. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 50(1-2), 33-60.
- 34) Mohd, K., & Zaharudin, K. (2019). Future earnings growth and dividend payout: Evidence from Malaysia. *Management Science Letters*, 9(2), 347-356.
- 35) Putri, I. G. A. P. T., & Rahyuda, H. (2020). Effect of capital structure and sales growth on firm value with profitability as mediation. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 7(1), 145-155.
- 36) Sudarma, M. (2004). Pengaruh struktur kepemilikan saham, faktor intern dan faktor ekstern terhadap struktur modal dan nilai perusahaan. Universitas Brawijaya, Malang.
- 37) Vijayakumar, A., & Devi, S. (2011). Growth and corporate profitability: A study in Indian Automobile Industry. *SMART Journal of Business Management Studies*, 7(2), 62-74.
- 38) Widyawati, D., & Indriani, A. (2019). Determinants of dividend payout ratio: evidence from Indonesian manufacturing companies. *Diponegoro International Journal of Business*, 2(2), 112-121.
- 39) Yusof, Y., & Ismail, S. (2016). Determinants of dividend policy of public listed companies in Malaysia. *Review of International Business and Strategy*, 26 (1), 88-99.

Financial Economics

Vol. (18) Issue (66) Spring 2024

Abstract

<https://doi.org/10.30495/fed.2023.1993243.3041>

**Structural equations relationship between asset growth,
profit continuity, profit management and investment
opportunities with profit sharing and company value**

Abdolrasoul Rahmaniān Koushkaki¹
Hossein Taheri²

Received: 10 / December / 2023 Accepted: 01 / February / 2024

Abstract

The main purpose of this research is to examine the relationship between assets growth, profit continuity, profit management and investment opportunities with profit sharing and company value among companies listed on the Tehran Stock Exchange. The statistical sample of the research includes 113 active companies in the Tehran Stock Exchange during the period from 2015 to 2019. Structural equation modeling (SEM) based on partial least squares (PLS) was used for statistical analysis. The findings of this study showed that assets growth, profit continuity, investment opportunities and profit management have an effect on dividends. There is also a significant relationship between earnings management and dividends. Finally, the distributed profit, assets growth, and the continuity of profit affect the company's performance. Finally, the distributed profit, the growth of assets, and the continuity of profit affect the company's performance. Finally, the distributed profit, profit growth, and the continuity of profit affect the company's performance. When investors determine the value of the company in terms of accounting data, it is necessary to consider the growth rate of assets. When the company does not have a shortage of available cash, the manager does not face a serious problem in allocating resources between investment opportunities and profit distribution. The growth of assets creates value for a company. Managers mostly proceed with profit continuation; Because the amount of profit and its fluctuation is important from the point of view of the company's shareholders and it affects the value of the company. Using investment opportunities and adopting favorable debt and profit sharing policies, which are among the tools of financial decisions, can improve the position of the company.

Keywords: Dividends, company value, asset growth, profit continuity, investment opportunities.

JEL classification: E22, G32, M21, M41.

¹ Department of Accounting, Payam Noor University, Tehran, Iran (corresponding author),
abr.rahamian@pnu.ac.ir

² Department of Accounting, Payam Noor University, Tehran, Iran